

Sygn. akt VIII *Pa* 95/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.)
Sędziowie:	Teresa Kalinka del. Anna Capik-Pater
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2020r. w Gliwicach

sprawy z powództwa M. K. (K.)

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 24 października 2018 r. **sygn. akt** VI P 293/18

oddala apelację.

(-) sędzia del. Anna Capik-Pater (-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.) (-) sędzia Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII *Pa* 95/19

UZASADNIENIE

Powódka M. K. odwołała się od decyzji z dnia 19 marca 2018 roku wydanej przez pozwaną Spółkę (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w B.. Powódka domagała się wypłaty na jej rzecz rekompensaty w kwocie 10.000 zł z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla i zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Powódka podała, że jest wdową po emerycie górniczym, podczas gdy w zaskarżonej decyzji uznano, że jej mąż zmarł w czasie stosunku pracy.

Pozwana Spółka (...) Spółka Akcyjna w B. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o nieobciążanie pozwanej kosztami procesu w razie uwzględnienia powództwa.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwana podała, że powódka dochodząc rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla powinna udowodnić spełnienie przesłanek o których mowa w art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. W zamkniętym katalogu osób uprawnionych do rekompensaty z tytułu utraconego prawa do bezpłatnego węgla brak jest mowy o tym, aby osobami uprawnionymi do przedmiotowej rekompensaty były również wdowy po pracownikach. Nadto zdaniem pozwanej nie zostało wykazane, aby powódka pobierała rentę rodzinną po zmarłym mężu, jak również, aby zmarły, co roku składał wymagany wniosek o przyznanie bezpłatnego węgla.

Wyrokiem z dnia 24 października 2018 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach uwzględnił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że:

Mąż powódki E. K. przez okres 33 lat był zatrudniony w Kopalni (...) wykonując pracę górniczą. Stosunek pracy męża powódki ustał wskutek przejścia na emeryturę. Decyzją w sprawie KGE 03291498/10 z 5 czerwca 1990 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał E. K. prawo do emerytury od dnia 19 marca 1990 roku.

E. K. pobierał emeryturę przez 3 miesiące. Mąż powódki zmarł (...)

Decyzją z dnia 20 września 1990 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał powódce prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Zarządy (...) S.A. w K. oraz (...) S.A. – w związku z trudną sytuacją ekonomiczno-finansową obu spółek – począwszy od dnia 1 stycznia 2015 roku dokonały likwidacji prawa emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób do bezpłatnego węgla.

W dniu 19 marca 2018 roku pozwana wydała decyzję odmowną w sprawie przyznania powódce rekompensaty z ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Pozwana jako przyczynę odmowy wskazała okoliczność, że w chwili śmierci mąż powódki pozostawał w stosunku pracy – nie nabył on praw do emerytury czy renty.

Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powódki zasługiwało na uwzględnienie.

W dniu 12 października 2017 roku uchwalona została ustawa o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1971), która weszła w życie w dniu 24 października 2017 roku. Przedmiotem tej regulacji stała się realizacja przez przedsiębiorstwa górnicze świadczeń rekompensacyjnych z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (art. 1 ustawy). Za osoby uprawnione do tego świadczenia ustawa traktuje dwie kategorie osób (art. 2 ust. 1 lit a, b):

- 1) emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,
- 2) wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie powyżej wymienionej.

Wysokość rekompensaty wynosi 10.000 zł.

Jak wynika z cytowanej ustawy osobą uprawnioną do rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla jest emeryt lub rencista, który nie tylko miał ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, ale również pobierał świadczenie z tego tytułu. Osobie takiej przysługiwało również, na podstawie przepisów wewnętrznie

obowiązujących w przedsiębiorstwie górnictwie, prawo do bezpłatnego węgla, które trwale utracił przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Ponadto osobą uprawnioną jest wdowa, wdowiec i sieroty mające ustawowe prawo do renty rodzinnej po osobie uprawnionej, tak jak to było określone w zakładowych układach zbiorowych pracy i porozumieniach z nimi związanych.

Mając na uwadze powyższe, wobec wyników postępowania dowodowego i w szczególności wykazania statusu męża powódki jako emeryta górnictwa, Sąd Rejonowy uznał, że powódka spełnia przesłanki do przyznania jej świadczenia rekompensacyjnego określonego w ustawie o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, o czym orzeczono w punkcie 1 sentencji.

W ocenie Sądu Rejonowego niniejsza sprawa ma charakter pracowniczy - art. 476 § 1 k.p.c.

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 13 (i a contrario z art. 96 ustęp 1 punkt 4) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2018 roku, poz. 300), nakazując pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 500 zł (10 000 zł x 5%) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka M. K. była zwolniona.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła pozwana. Rozstrzygnięciu zarzuciła:

1) naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego oraz dokonanie dowolnej, zamiast swobodnej oceny dowodów, a w szczególności polegającej na przyjęciu, że powódka udowodniła, iż jej zmarły mąż jako emeryt posiadał prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górnictwa, pomimo, iż okoliczność ta nie wynika z materiału dowodowego, a jedynie z gołosłownych twierdzeń powódki;

2) naruszenie prawa materialnego, a to art. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, poprzez uznanie powoda za osobę uprawnioną do rekompensaty w rozumieniu tego przepisu w sytuacji, w której powódka nie udowodniła, że zmarły mąż posiadał jako rencista prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górnictwa w rozumieniu ustawy, a więc powódka nie wykazała, że jest osobą uprawnioną w rozumieniu powołanego przepisu.

W oparciu o tak przedstawione zarzuty pozwana wniosła o zmianę wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył:

apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i Sąd Okręgowy je podziela. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że bez wątplenia powódka jest wdową po emerycie. Decyzją z dnia 5 czerwca 1990 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał E. K. prawo do emerytury od 19 marca 1990 roku na podstawie przepisów ustawy z 1 lutego 1980 roku o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin. Organ rentowy ustalił termin wypłaty świadczenia na 10 każdego miesiąca i wskazał, że świadczenie za okres od 19 marca 1990 roku do 31 maja 1990 roku zostanie wypłacone w najbliższym czasie. Zatem niewątpliwie miał on status emeryta, bo za takiego należy uznać osobę mającą ustalone prawo do emerytury decyzją organu rentowego.

E. K. jako emeryt górnictwa, który pracował przed przejściem na emeryturę w KWK (...) był uprawniony do deputatu węglowego na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Węglowego z 1 lutego 1980 roku - § 18 ust. 1 stanowił, że byłym pracownikiem uprawnionym w okresie ich zatrudnienia do deputatu węglowego, zamieszkałym na terenie Polski, przysługuje bezpłatny węgiel w naturze w ilości 2,5 tony rocznie, a mianowicie pracownikom, którzy przepracowali co najmniej 10 lat w zakładach pracy objętych układem, położonych na obszarze Państwa Polskiego

i którym została przyznana renta inwalidzka lub emerytura, o ile ich stosunek pracy z ostatnim zakładem pracy nie został rozwiązany z winy pracownika.

Z całą pewnością mąż powódki jako emeryt musiał być uprawniony do bezpłatnego węgla albowiem powódka, jako wdowa po nim, otrzymywała bezpłatny węgiel do 1 grudnia 2014 roku. Uprawnienie powódki potwierdzone zostało pismem (...) S.A. w K. z dnia 24 września 2014 roku (karta 10). W piśmie tym wyraźnie wskazano, że zarząd podjął decyzję o likwidacji prawa emerytów i rencistów oraz innych osób uprawnionych do bezpłatnego węgla, i że w związku z tym powódka od 1 stycznia 2015 roku nie będzie otrzymywała świadczenia w postaci bezpłatnego węgla. Uprawnienie do bezpłatnego węgla dla pobierających rentę rodzinną wdów - po emerytach uprawnionych do deputatu węglowego, przewidywał § 18 ust. 1 pkt 3 Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Węglowego z 1 lutego 1980 roku. Następnie prawo do deputatu węglowego było regulowane przez Układ Zbiorowy Pracy dla (...) Zakładów (...) z 21 grudnia 1991 roku. Utracił on moc z dniem 23 listopada 2002 roku w związku z wypowiedzeniem go i utratą mocy obowiązującej przez art 241⁷ § 4 k.p. z uwagi na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 18 listopada 2002 roku, sygn. akt K 37/01. Z mocy porozumienia zawartego w dniu 20 grudnia 2004 roku pomiędzy zarządem (...) S.A. i związkami zawodowymi prawo do bezpłatnego węgla przysługuje na dotychczasowych zasadach. W dniu 7 lutego 2012 roku wprowadzony został aneks nr (...) do porozumienia z 20 grudnia 2004 roku. Zgodnie z nim prawo do deputatu węglowego przysługiwało według załącznika nr 14 do porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku. Zgodnie z jego § 3 pkt 4 bezpłatny węgiel przysługuje wdowom jeżeli spełniają one warunki do prawa do renty rodzinnej, które do dnia wejścia w życie załącznika korzystały z uprawnienia do węgla przysługującego zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi przed dniem wejścia w życie załącznika. Skoro wystosowano do powódki pismo z dnia 24 września 2014 roku z informacją, że nie będzie otrzymywać bezpłatnego węgla od 1 stycznia 2015 roku to przed tą datą musiała węgiel bezpłatny otrzymywać i wynikało to z uprawnienia przyznanego przez układy zbiorowe pracy prześledzone wyżej.

Reasumując nie doszło do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. ponieważ sąd z przeprowadzonych dowodów wywiódł logiczne wnioski.

Przepis art. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla określa osoby uprawnione do otrzymania rekompensaty. Zgodnie z tym przepisem za osobę uprawnioną do świadczenia rekompensacyjnego uważa się emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zwanej dalej "rentą", i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń oraz wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie o której mowa w lit. a.

Sąd Rejonowy prawidłowo uznał powódkę za osobę uprawnioną do świadczenia z tytułu rekompensaty.

E. K. pracował w KWK (...). Uzyskał prawo do emerytury od 19 marca 1990 roku. Powódka jest uprawniona do renty rodzinnej na stałe od 30 czerwca 1990 roku.

Po śmierci męża deputat węglowy pobierała powódka jako wdowa, do końca 2014 roku, a to w związku z likwidacją prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów oraz innych osób uprawnionych mocą uchwały zarządu (...) S.A. nr (...).

W tej sytuacji powódka spełniała przesłanki do uznania jej za osobę uprawnioną do rekompensaty w rozumieniu art. 2 pkt 1) ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Sąd pierwszej instancji nie naruszył prawa materialnego.

W związku z powyższym apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

(-) Sędzia del. Anna Capik-Pater (-) Sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.) (-) Sędzia Teresa Kalinka